

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L		A P A R E		REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA	
Pe an, în România	30 lei	De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet		BUCURESCI	
6 luni	16 "			5 — Calea Rahovei — 5	
3 luni	8 "			Lângă Palatul Justiției	
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni		Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte			

S U M A R

DESPRE TEORETRE, IPOVOLON ȘI CONTRA-ZESTRE, de d-l D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Curtea de casație, s. II: *Ministerul de finanțe cu Ana Aurel Bobancu (Pensie)*.

Tribunalul Vilcea: *Elena Matei Bărsescu, ca tutore, contra lui Ilarion Predescu, (Filiațiune)* cu o Notă;

Tribunalul Iași, s. II: *D-r Pastia cu Diana Birnberg și Rașela Zanfl, (Prescripțiune)* cu o Notă;

Câte-va considerațiuni asupra Duelului, de d-l C. Orănescu.

Despre Teoretre, Ipovolon și Contra-zestre

Anunțăm cu o vie satisfacție că Partea I din volumul al VIII-lea, ce Directorul nostru, d-l D. Alexandresco, a consacrat *Contractului de căsătorie*, s'a dat la broșat și că, în cursul săptămânei viitoare, acest volum va fi distribuit abonaților.

Acest studiu, care cuprinde 544 de pagini, este o lucrare completă asupra materiei.

Toate textele, pe care legiuitorul le consacră *Convențiilor matrimoniale*, până și acele relative la ipoteca legală a femeii măritate, sunt explicate și comentate cu un lux de documentare.

Cartea Directorului nostru este de alt-fel destul de cunoscută în lumea juridică, pentru a nu avea nevoie de a fi recomandată. Sunt, în adevăr, mărfuri care nu au nevoie de reclamă pentru a avea curs în piață, și sunt altele care nu au curs, ori câtă reclamă s'ar face în jurul lor.

Precum am spus, în cursul săptămânei viitoare, cititorii noștri vor avea acest volum în mână, și vor putea judeca singuri.

Credem că le facem o adevărată plăcere, reproducând ultimul capitol din acest elegant volum, consacrat unor instituții, împrumutate de la dreptul roman bizantin, care au jucat un mare rol în dreptul nostru anterior, și care astăzi sunt de domeniul istoriei.

Este vorba de *Teoretre, Ipovolon și Contra-zestre*.

Iată cum se exprimă Directorul nostru în această privință:

Am terminat, cu ajutorul lui D-zeu, de explicat textele pe care legiuitorul actual le consacră contractului de căsătorie. Este însă cu neputință de a părăsi această materie, fără a dice câte-va cuvinte despre niște instituții, împrumutate de la dreptul roman bizantin, care au jucat un mare rol în dreptul nostru anterior.

Acestea sunt: *Teoretrele, Ipovolonul și Contra-zestrea*.

Și mai întâi de toate, câte-va cuvinte despre *teoretre*.

A doua-zi după nuntă, bărbatul său rudele lui făceau femeii cu mare pompă un dar, care nu era de cât plata virginității sale (*proemium virginitatis*), și care, la Greci, se numia *Teoretre*, iar în dreptul germanic: *Morgengabe* (1).

«Darurile ce se dau femeii de către bărbat, sau de către rudeniile ei, a doua-zi după cununie, se numesc *Teoretre*, dice art. 1683 din Codul Calimach, și se cuvin ei cu deplină proprietate» (2).

«Teoretre, dice Codul Ipsilant (capit. pentru trimerie), se numesc cele ce va da bărbatul, murei, a doua-zi după nuntă».

Acest dar nu se cuvinea văduvelor care se căsătoriau a doua oară (3), și a căror noapte de nuntă se respătia, în dreptul germanic, prin un alt dar, numit: *Abendgabe* (4), ci numai fetelor care-și jertfeau virginitatea lor. El consista în obiecte mobile de o valoare proporționată cu starea și condiția soților, și câte-odată în moșii și domenii însemnate (5). «Dacă nu s'au dat teoretrele, dice art. 1685 din Codul Calimach, sau făgăduindu-se, nu s'au hotărit cătimea lor, se da în loc de teoretre, cât va face o a douăspre-țecea parte a zestreii, însă nu peste una mie galbeni, dacă s'ar întâmpla ca suma zestreii să treacă peste 12000 galbeni» (6).

Ipovolonul său văduvăritul, despre care vorbesc art. 1678 — 1681 din Codul Calimach și Codul

(1) «Das Geschenk, welches der Mann seiner Gattin am ersten Morgen zu geben verspricht, heisst Morgengabe», dice art. 1232 din Codul austriac. Teoretrele există și astăzi în Codul suedez, care, precum se știe, este cel mai vechi din Europa (1734). Acest dar se numește în acest Cod: *Morgengafva*. Vedi Titlul căsătoriei din capit. 9. Cpr. Raoul de la Grasserie, *Les Codes suédois, Introduction*, p. 33. Vedi asupra Teoretrelor: Er. Lehr, *Éléments de dr. civil germanique*, 299. Troplong, *Contrat de mariage, préface*, p. 93, 94. Acollas, *Manuel de dr. civil, II*, p. 684, ad notam. Zachariae, *Geschichte des griechischen-römischen Rechts*, § 14. Ginouhiac, *Histoire du régime dotal*, etc., p. 202 urm.

(2) Vedi și art. 151 din același Cod.

(3) «Theoretrem secundo nubentibus non datur», dice Harmenopol (IV, 13, § 4).

(4) Vedi Acollas, *op. și loco supra cit.*

(5) Vedi Er. Lehr, *op. și loco supra cit.*

(6) Vedi și Harmenopol, *loco supra cit.*, unde se dice: «Theoretrem vero est in unaquaque libra dotis soldi sex».

lui Andr. Donici, capit. 34 (7), nu era în vechile moravuri grecești de cât un prezent de nuntă. El devenise apoi o donație *propter nuptias*, și în fine, în dreptul bizantin, un câștig pentru văduva supraveșuitoare, care îi mărea dota. (Cpr. art. 1230 C. austriac). Femeea care supraveșuia bărbatului (8) primia din averea acestui din urmă a treia parte, în lipsa unei convenții speciale, care parte îi mărea dota ei; de aceea această parte a fost numită: *Augmentum dotis* (9).

Femeea care purcedea îngreunată în anul jălirei, perdeva ipovolonul (10).

Femeea a căruți bărbat se săvirșise din viață avea drept la ipovolon, fie că ea fusese femeie fecioară sau văduvă când se măritase; pe când Teoretrelle se cuvineaă numai femeilor fecioare (art. 1683 urm. C. Climach). „*Virgo, ob virginitalis honorem, theotretum habet*, țice Harmenopol, *vidua autem id non habet, sed pactum hypobolon et arrhabonem*“ (11).

Nu trebuie să confundăm ipovolonul, despre care am vorbit mai sus, cu *contra-zestre*, despre care se ocupă art. 1669 — 1677 din Codul Calimach.

Contra-zestrea era o liberalitate ante-nupțială pe care bărbatul, sau alt cine-va în numele lui, o făcea femeii, și pe care ea o dobânda

(7) Veđi și Harmenopol, 4, 13, *De hypobolo*.—Iată, cum se exprimă, în această privință, Codul lui Andr. Donici: „Pentru ipovolon în împărăteștile pravili nu se cuprinde, ci este după o deosebită novelă a împăratului Leon, care iarăși nu se află în rindul celor-lalte novele, și se înțelege că acea novelă nu s'au făcut de cât spre schimbarea și prefacerea obiceiurilor celor vechi; căci arată cum că ipovolon nu este alta, de cât o parte din averea bărbatului, pre care prin tocmeală o supune bărbatul către zestrea ce aduce femeia lui în casa lui; deci, scrie no-vela aceea, că dacă se va întâmpla să moară bărbatul, la întoarcerea zestreii să se dea ipovolon pe cât au fost tocmaia. Iar de nu au fost tocmaia, atunci să se socotească o a treia parte pe cât au fost zestrea, și să se scoată din averea bărbatului, care aceea a treia parte, de nu vor fi copii, să o câștige femeia desăvirșit, rămând dreaptă a ei; iar de au rămas, atunci să iea numai rodurile, păstrând-o pentru copii. După această novelă au urmat în pământul Moldovei după vreme hotăriri de judecări la jaloabele vėduvelor, dându-se ipovolon din averea rămasă a bărbatului o a treia parte pe cât au fost zestrea, însă iarăși alte hotăriri de judecări au urmat după vreme, de s'au scos o a treia parte nu pre cât s'a aflat zestrea, ci pre cât s'au aflat averea bărbatului, fiind mai puțină și fără asemănare către mărimea zestreii“.

(8) Numai femeea care supraveșuia bărbatului avea drept la ipovolon. „*Hypobolon non statim post nuptias ratu'n est, sed virum oportet ante uxorem decessisse, ut sic illi d substantiam capiat*. . . . *Muliere ante virum mortua, locu'n non habet hypoboli exactio, sed solum theotretum datur ei, que virgo erat*“ (Harmenopol, *De hypobolo*, 4, 13, § 2 și 4).

(9) Veđi Troplong, *Contrat de mariage*, I, préface, p. 91 urm. „Dacă dându-se zestre nu s'au dat *contra-zestre*, nici s'au alcătuit ceva pentru aceasta, țice articolul 1678 din Codul Calimach, atunci va lua femeea, pe lângă zestre, și o a treia parte pe cât face cătimea ei, din averea mortului bărbat, cu nume de ipovolon. Veđi și Codul lui Andr. Donici, citat *supra*, p. 533, nota 3. Cpr. C. Iași, *Dreptul* din 1890, No. 36. Femeea care avea copii, avea numai usufructul ipovolonului. Nuda proprietate aparținea copiilor (art. 1680 C. Calimach și art. 1, cap. 35 C. Andr. Donici, *supra* citat).

(10) Andr. Donici, capit. 34, § 2. Veđi pentru mai multe detalii asupra ipovolonului (περί υποβόλων), I. A. B. Mortreuil, *Hist. du dr. byzantin*, II, p. 463 urm. (Paris, 1844).

(11) *Manuale legum sive Hexabiblos* (Προκαίρον νόμων), 4, 13, § 3.

la moartea bărbatului. „Contra-zestrea, țice art. 1669 din Codul Calimach, este o deosebită alcătuire, prin care bărbatul, sau alt cine-va în numele lui, dă femeii daruri privitoare către zestrea ei”; și nota explicativă adaosă la acest text dispune că: „Contra-zestre s'au numit în vremea veche darul înainte nupțial (*ante nuptias*), pentru-că se da înainte cununiei; iar împăratul Iustinian slobozind ca să se facă și după cununie, au numit-o darul pentru nuntă (*propter nuptias*); însă uniți din cei mai noi l au numit mai potrivit *contra-zestre*, pentru-că se dă împotriva zestreii“ (Instit., *De donationibus*, 2, 7, § 3).

Contra-zestrea nu putea nici-odată să emane de la femeie, ci numai de la bărbat (12). Prin acest contract, care se putea face și în vremea căsătoriei, fără a se putea însă atinge prin el drepturile celor de al treilea și ale moștenitorilor rezervatari (art. 1671 C. Calimach), bărbatul oferia o dotă, femeii, așa precum femeea aducea o dotă în casa bărbatului. „*Donatio propter nuptias*, țice Cujas, *est contractus quo quis dotem contrariam uxori offert*“ (13).

În vremea căsătoriei, femeea nu avea nici posesiunea, nici proprietatea, nici venitul contra-zestreii, ci numai dreptul de amanet asupra ei (art. 1672 C. Calimach (14)). După moartea bărbatului, însă, văduva care, ne având copii, se căsătorie în urma expirării anului jălirei, dobândia contra-zestrea în deplină proprietate, și numai în usufruct când ea avea copii minori, perdând-o de tot, în caz când se mărita înainte expirării unui an de la moartea bărbatului (art. 147, 150, 151 și 1675 C. Calimach).

În caz de a muri femeea, fără copii, înainte bărbatului, moștenitorii ei nu aveaă nici-un drept la contra-zestre. Dacă femeea lăsa copii în viață, aceștia aveaă drept la nuda proprietate a contra-zestreii, iar bărbatul, numai la usufructul ei (art. 1677 C. Calimach).

Femeea neinzestrată nu avea drept să ceară contra-zestrea; ca văduvă săracă, ea avea drept numai la o parte în usufruct sau în deplină proprietate din averea bărbatului (art. 959, 960 și 1677 C. Calimach (15)).

Contra-zestrea, cădând cu timpul în desuetudine,

(12) Cpr. Troplong, *Contrat de mariage*, préface, p. 79. Veđi și art. 1669 C. Calimach. „*Hęc (donatio) fit a solo sponso*“, țicea Vinnius (asupra Instit., *De donationibus*, 2, 7, § 3).

(13) Cpr. Troplong, *op. cit.*, p. 79.

(14) După art. 1673 din Codul Calimach, bărbatul nu putea să instrăineze, nici să ipotece imobilele care compuneaă contra-zestrea, fără voca scrisă a femeii, adeverită de marturi și întăritura stăpânirii sau a judecătoriei, pentru motive bine-cuvintate; bunurile mișcătoare ale contra-zestreii puteaă însă fi instrăinate de densusul.

(15) Cpr. art. 684 din Codul actual.

a fost înlocuită la popoarele moderne prin prezenturile de nuntă (*munera sponsalitia*)⁽¹⁶⁾.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența de la 5 Martie 1904

Președinția D-lui N. MANDREA, Președinte

Ministerul de finanțe cu Ana Aurel Bobancu

Pensii.—Pensia excepțională din cauza infirmităților căpătate în exercițiul și cu ocazia serviciului. — Constatarea infirmităților în cazul când funcționarul cere așezarea sa la pensie.—Constatarea infirmităților când văduva sa minoră funcționarului decedat cer regularea la pensie.—(Art. 3 și 6 din legea pensiilor de la 23 Februarie 1902; art. 27, 83 și 84 din regulamentul de aplicare al acestei legi).

Constatarea infirmităților, leziunilor sau rănilor cari, după art. 3 din legea pensiunilor, dau drept funcționarului la pensia excepțională, trebuie să se facă de o comisiune medicală, conform art. 27 din regulamentul pentru aplicarea legii pensiilor.

Această constatare se cere însă numai când funcționarul, în viață fiind, a cerut așezarea sa la pensie din cauza acelor infirmități.

În cazul însă când funcționarul, neîntrerupându-și serviciul, a murit din cauza infirmităților, leziunilor sau rănilor căpătate în exercițiul și din cauza aceluși serviciu, legiuitorul nu a putut să ceară ca văduva și moștenitorii săi, să facă dovada dreptului la pensie al funcționarului, cu certificatul comisiunii medicale, cum prevede sus menționatul art. 27 pentru cazul când funcționarul cere pensia. În asemenea caz, Curtea de apel chemată a se pronunța asupra unei cereri de regulare la pensie, poate să-și facă convingerea că moartea funcționarului a provenit din cauza infirmităților căpătate în exercițiul și din cauza serviciului, și din alte acte medicale de cât constatarea comisiunii prevăzută de citatul art. 27.

Decisiunea 143/904. — Respins recursul făcut de Ministerul de finanțe contra decisiunii Curții de apel din Galați, s. I cu No. 177/903 dată în proces cu Ana Aurel Bobancu.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier I. Prodan;

Pe d-l avocat Zeuceanu în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Polizu în combateri;

Pe d-l procuror St. Stătescu în concluzii fiind minor în cauză;

⁽¹⁶⁾ Cpr. Troplong, *op. cit.*, p. 79 urm., și *Don. et testaments*, IV, 2340, 2518. Vezi și t. IV a Coment. noastre, p. 744, nota 4.

Aceste prezenturi se restituiesc atunci când, din o cauză sau alta, căsătoria proiectată nu are loc. Cpr. art. 5, capit. 30 C. Andr. Donici; art. 68 C. Calimach; art. 6, partea IV, capit. 2 C. Caragea; art. 1247 C. austr.; art. 1301 C. german; art. 1583, 1586 C. saxon; art. 122, II, 1, *Allgemeines Landrecht für die Preussischen Staaten*, etc. Vezi t. V a Coment. noastre, p. 363, *ad notam*; p. 387, nota 2, și t. VIII, p. 85, nota 2 și p. 137, text și nota 2. Vezi și Pravila lui Matei Basarab, glava 177, pentru arvunile logodnelor, precum și glava 270, pentru darurile ce se fac înaintea nunței.

Deliberând,

Asupra motivelor I și II de casare:

I. •Violarea art. 27 din legea pensiunilor de la 23 Februarie 1902
•Precesul verbal al Comisiei medicale este o formalitate în tot-d'a-una cerută de actuala lege în toate casurile când se acordă pensiunile excepționale în conformitate cu art. 3, fie funcționarilor, fie urmașilor lor.

•Orî ce alte acte nu pot suplini lipsa procesului verbal al comisiunii medicale, care este actul generator al dreptului la pensie pentru infirmități.

II •Violarea art. 3 lit. a din legea de la 23 Februarie 1902 și a art. 125 din regulament.

Având în vedere decisia supusă recursului prin care se constată că Ana Aurel Bobancu, atât personal cât și ca tutoare a minorilor săi fii, a cerut a i se acorda pensiunea ce i se cuvine după urma soțului, care a încetat din viață pe când era în serviciu, din cauza unei boli infecțioase căpătate în exercițiul și din cauza funcțiunii;

Considerând că dreptul la pensie al funcționarilor cu dispensă de stagiū și etate este prevăzut de art. 3 în condițiunile arătate în acel text de lege, iar dreptul văduvei și urmașilor funcționarului, care a încetat din viață din cauzele specificate la art. 3, înainte de a 'și fi regulat dreptul la pensie, este recunoscut de art. 6;

Considerând că din combinația art. 27 din lege cu a art. 83 și 84 din regulament rezultă că constatarea infirmităților, leziunilor sau rănilor, care, după art. 3, dau drept funcționarului la pensia excepțională, se va face de o comisiune medicală constituită conform art. 27 din regulament;

Considerând că dacă legiuitorul a pretins că infirmitățile trebuiesc dovedite printr'o constatare a comisiunii medicale, aceasta se înțelege numai atunci când funcționarul, în viață fiind, a cerut așezarea sa la pensie din cauza acelor infirmități;

Că pentru cazul când funcționarul neîntrerupându-și serviciul, a murit din cauza infirmităților, leziunilor sau rănilor căpătate în exercițiul și din cauza aceluși serviciu, legiuitorul nu a putut să ceară ca văduva și moștenitorii săi să facă dovada dreptului la pensie al funcționarului, cu certificatul comisiunii medicale, cum prevede art. 27 pentru cazul când funcționarul cere pensia;

Considerând că, în speță, Curtea de apel a primit ca dovadă a infirmității alte acte medicale de cât constatarea comisiunii prevăzută de art. 27, motivând însă că din acele acte și-a făcut convingerea că Aurel Bobancu a murit din cauza unei boli infecțioase căpătate în exercițiul și din cauza serviciului;

Că prin aceasta Curtea de apel nu a comis nici un exces de putere;

Că de aceia motivele sunt nefondate.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI VELCEA

Audiența de la 20 Ianuarie 1904

Președinția D-lui T. VASILIU, Președinte

Elena Matei Bârsescu ca tutoare contra lui Ilarion Predescu ca tutore al fiului său Ion Predescu

Jurnalul No. 383

Filiațiune.—Copil născut în timpul căsătoriei sale cel mult până în a 300 a zi de la desfacerea căsătoriei.—Paternitatea sa.—Acțiune în nerecunoaștere din partea soțului.—Termen.—Trecerea acestei acțiuni asupra moștenitorilor săi.—Condițiuni și termen.—De când curge acest termen pentru moștenitori.—Dacă acest termen curge și în contra moștenitorilor minori.—(Art. 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292 și 1876 din Codul civil)

Bărbatul este presupus tot-d'a-una ca tată al copilului născut în timpul căsătoriei, sau cel mult

până în a 300 zi de la desfacerea căsătoriei, cu dreptul însă, pentru el, de a nu 'l recunoaște ca al său, dacă dovedește că în cursul timpului cuprins între a 300-a zi și între aceia a 180-a mai înainte de nașterea copilului, a fost în imposibilitate fizică de a cohabita cu soția sa, fie din cauză de depărtare, fie din ori-ce alt accident.

Această reclamațiune ce bărbatul este în drept a face pentru a obține această nerecunoaștere, trebuie să fie făcută în termenele arătate de art. 290 din Codul civil, iar dacă bărbatul moare, mai înainte de a reclama, dar în timpul pe când era încă în termen de a o face, moștenitorii săi au dreptul de a contesta legitimitatea copilului în termen de două luni din ziua când acel copil ar fi intrat în posesiunea averii bărbatului, sau de la epoca de când ar fi atacat posesiunea moștenitorilor asupra acelei averi.

Intentarea unei acțiuni din partea copilului relativ la averea rămasă, fiind, din partea lui, manifestarea unei intențiuni serioase pentru dobândirea posesiunii acelei averi, constituie un atac al posesiunii moștenitorilor asupra acelei averi în înțelesul legii, și deci, servă ca punct de plecare a termenului de două luni acordat moștenitorilor de a ataca legitimitatea copilului.

Acest termen de două luni curge și în contra moștenitorilor minori.

S'au ascultat: d-nii avocați N. H. Zugrăvescu și Al Gh. Boicescu din partea reclamantei tutoare Elena Matei Bârsescu, și d-nii avocați P. Botea și V. Trețnescu din partea părții tutore, Ilarian Predescu.

Tribunalul deliberând,

Având în vedere acțiunea îndreptată de către Elena Matei Bârsescu în calitate de tutoare a minorului său fiu Grigore, contra lui Ilarian Predescu, tuturul fiului său minor Ioan, rămas pe urma def. sale soții Ecaterina Predescu, prin care tinde a se recunoaște fiului său Grigore în calitatea de frate legitim al def. Ecaterina Ilarian Predescu, dreptul la jumătate din averea rămasă pe urma defunctului său tată Matei Bârsescu, care se stăpânește actualmente numai de către minorul Ioan Ilarian Predescu;

Considerând că, pentru a'și dovedi cele alegate, reclamanta prezintă și un extract după actul de moarte al lui Matei Bârsescu, din care rezultă, că acesta a încetat din viață în ziua de 11 Iunie 1892 și un extract după actul de naștere al minorului reclamant Grigore M. Bârsescu, din care se constată nașterea acestuia în ziua de 9 Martie 1893, adică după 268 zile de la data morții lui Matei Bârsescu;

Considerând că, potrivit art. 292 din Codul civil, filiațiunea copiilor legitimi se dovedește prin actele de naștere trecute în registrele stărei civile;

Considerând însă, că, contra acțiunii intentată de reclamanta tutoare, părțile tutore și el, la rindul său, prin petiția înregistrată la No. 39517/902, a făcut cerere reconvențională, ce tinde la respingerea acțiunii îndreptată contra lui, pe motivul că singurul copil legitim, născut din căsătorie și rămas pe urma defunctului Matei Bârsescu, a fost numai Ecaterina Predescu, soția sa, reprezentată azi în instanță prin fiul său, minorul Ion I. Predescu, iar copilul minor Grigore, născut de către reclamantă, în urma morții bărbatului său Matei Bâr-

sescu, este străin acestuia, de oare ce el a fost conceput într'un timp, când coabitarea între soții era imposibilă din cauza boalei, de care Bârsescu a murit și care dura de mai multe luni;

Considerând că, în drept, din examinarea dispozițiilor art. 286 și următorii, Cod civil, rezultă că bărbatul este presupus tot-d'a-una ca tată al copilului născut în timpul căsătoriei sau cel mult până în a 300 zi de la desfacerea căsătoriei, cu dreptul însă, pentru el, de a nu 'l recunoaște ca al său, dacă dovedește că, în cursul timpului cuprins între a 300-a zi și între aceia a 180-a mai înainte de nașterea copilului, a fost în imposibilitate fizică de a coabita cu soția sa, fie din cauză de depărtare, fie din ori-ce alt accident;

Considerând că reclamațiunea, ce bărbatul este în drept a face pentru a obține această nerecunoaștere, trebuie să fie făcută conform art. 290, în termenele acolo arătate, iar potrivit art. 291, dacă bărbatul moare mai înainte de a reclama, dar în timpul, pe când era încă în termen de a o face, moștenitorii săi au dreptul de a contesta legitimitatea copilului în termen de două luni din ziua când acel copil ar fi intrat în posesiunea averii bărbatului, sau de la epoca de când ar fi atacat posesiunea moștenitorilor asupra acelei averi;

Considerând că, în speță, Matei Bârsescu, murind în ziua de 11 Iunie 1892 și copilul Grigore fiind născut tocmai în ziua de 9 Martie 1893, de și în termenul prevăzut de art. 286 Cod civil, Matei Bârsescu, era la moartea sa în drept, în principiu, de a tăgădui paternitatea copilului ce se va naște și în termen de a reclama aceasta; prin urmare, moștenitorii săi sunt în drept a exercita această acțiune în locul său;

Considerând însă, că, la admiterea acestei cereri reconvenționale, Elena Matei Bârsescu se opune, pe motiv, că ea nefiind făcută în cele două luni de la atacarea posesiunii, de către dânsa, în numele minorului său fiu Grigore, este inadmisibilă, și prin urmare, trebuie respinsă;

Considerând că, din examinarea actelor din dosar, reese, că data când copilul, a cărui nerecunoaștere se cere, a făcut acțiune, prin care tinde a i se recunoaște dreptul la jumătate din averea rămasă pe urma lui Matei Bârsescu, este de 21 Septembrie 1901, iar reclamațiunea de nerecunoaștere făcută prin acțiunea reconvențională de față, este îndreptată la 29 Noembrie 1902; că, prin urmare, această acțiune este făcută peste mai mult de un an, de la data, când copilul a atacat posesiunea moștenitorului necontestat, de oare ce, dacă discuțiunea poate fi, în drept, cu privire la cesțiunea de a se ști, dacă cuvântul «atacat» din textul art. 291, a trecut cu același înțeles larg, ce 'l are în Codul frances, este însă necontestat de întreaga doctrină, că intentarea unei acțiuni din partea copilului relativ la averea rămasă, fiind din partea lui, manifestarea unei intențiuni serioase pentru dobândirea posesiunii acelei averi, constituie un atac în înțelesul art. 291 și, deci, servește ca punct de plecare a termenului prescris de sus zisul articol (*D. Alexandresco*), vol. I, pag. 247);

Considerând, că la toate aceste opunerii, părțile reclamant, în cererea reconvențională, obiectează că, de și în fapt reclamația în nerecunoaștere este făcută peste termenul de două luni de la intentarea acțiunii principale, potrivit însă principiului: «contra non valentem agere prescriptio non currit», consacrat prin art. 1876 Codul civil, ea este bine îndreptată, termenul de 2 luni necurgând contra minorului, ce el epitropisește, pe tot timpul minorității sale, întru-cât legiuitorul civil a spus-o categoric prin art. 1876 Cod civil, care prescripțiunii curg și contra minorilor; orî, prescripția de față nu intră în acest articol;

Considerând că acest argument este fără nici o valoare juridică, de oare-ce termenul de două luni, prevăzut de art. 291 Cod civil, nu e o prescripție ordinară, căreia să i se poată aplica regula stabilită prin art.

1876 Codul civil (D. Alexandresco, vol. I, pag. 245);

A admite contrariul ar fi să prelungim cu 21 ani, cât poate ține minoritatea moștenitorilor necontestați, termenul în care se poate intenta această acțiune și să nesocotim ast-fel interesul de înalt ordin social, ce legiuitorul a avut în vedere, fixând un termen atât de scurt pentru intentarea acțiunii în nerecunoaștere, a-cela de a nu ține mult timp în nesiguranță situația copilului, a cărui nerecunoaștere se cere;

Considerând, că față de toate aceste motive, stabilindu-se în mod neîndoios, că acțiunea reconvențională îndreptată de Ilarion Predescu în numele fiului său minor Ioan, pentru nerecunoașterea minorului Grigore, ca copil legitim al lui Matei Bârsescu, nu este făcută în termenul de două luni, de când acel copil a atacat posesiunea averii rămasă pe urma defunctului Matei Bârsescu; și prin urmare, fiind tardivă, această acțiune nu mai poate fi primită;

Pentru aceste motive, respinge ca neîntemeiată, cererea reconvențională, etc.

(ss) T. Vasiliu, F. Enescu.

Observație. — Sentința trib. Vâlcea, ce publicăm astăzi, este juridică și bine motivată. Vom reveni mai pe larg asupra ei după ce se va pronunța și Curtea din Craiova, înaintea căreia apelul este pendent. Se poate consulta cu folos asupra acțiunii în nerecunoaștere sau în tăgăduire de paternitate (*action en désaveu*), care a făcut obiectul acestui interesant proces, Comentariile Directorului nostru, d-l D. Alexandresco, la care tribunalul se referă în motivele sale, t. I, partea II, p. 239—251.

(N. R.)

TRIBUNALUL JUDEȚULUI IAȘI, Secția II

Audiența de la 29 și 30 Ianuarie 1904

Președinția D-lui A. I. NEGRESCU, Jude-sindic delegat

Doctor Pastia cu Diana Birnberg și Rachela Zamft

Sentința civilă No. 24

Prescripțiune. — Acțiunea medicilor pentru plata vizitelor medicale. — Termen de prescripție. — Acțiune făcută de un medic pentru plata vizitelor făcute unui bolnav în timp de un an. — Proba testimonială invocată de pârît spre a dovedi că i-a plătit la fie care vizită. — Dacă este admisibilă. — (Art. 1904, 1905, 1191, 1195 și 1196 din Codul civil).

1) Acțiunea medicilor, pentru plata vizitelor medicale, se prescrie printr'un an, chiar dacă serviciile ar continua, și această prescripție nu încetează de a curge de cât atunci când s'a încheiat socoteala, s'a dat un bilet sau adeverință, ori s'a format cerere în judecată.

2) Când prin acțiunea sa un medic pretinde plata vizitelor sale medicale făcute în cursul unui an, proba testimonială cerută de pârît și prin care ar ținde a dovedi că fie care vizită i-a fost plătită în momentul când a făcut-o, nu este admisibilă, când suma cerută de medic pentru un an întreg trece de 150 lei, căci a admite proba cu martori în sensul cerut de pârît, ar fi a desface acțiunea medicului reclamant în o sumă de acțiuni având fie care ca obiect prețul unei vizite medicale, desfacere nepermisă de lege.

Afară de aceasta, este în obiceiul țării noastre ca un medic curant, când caută o persoană de o boală cronică, să nu fie plătit la fie care vi-

sită, ci se string un număr de vizite oare care și se plătesc o dată sau după provocarea medicului, sau după a pacientului, și aceasta în un termen mult mai puțin de un an.

S'a ascultat: d-nii avocați Th. Pisoschi și P. Sion, din partea reclamantului Dr. Pastia, precum și d-nii avocați C. M. D. Miclescu și Ștefan Longinescu, din partea pârîtelor;

Tribunalul deliberând,

Având în vedere acțiunea intentată de d-l Dr. Pastia din Iași contra d-nelor Diana Birnberg și Rachela Zamft, în calitate de moștenitoare a defunctului lor părinte Zisu Kaufman decedat la orașul Iași în luna Noembrie 1903 pentru plata sumei de 8000 lei ca onorar pentru îngrijire medicale pe timp de doi ani, date defunctului Zisu Kaufman până la ziua morței sale;

Având în vedere că reclamantul în sprijinul acțiunii sale a dovedit cu martori că a dat îngrijiri medicale defunctului Zisu Kaufman pe un period de doi ani, până la moartea sa;

Având în vedere că pârîtele de și nu contestă îngrijirile date defunctului lor tată susțin totuși că d-l Dr. a fost integral plătit de părintele lor, pe când era în viață, ceia ce reclamantul contestă;

Având în vedere prescripțiunea acțiunii invocate de pârîte prin avocații lor, pe baza art. 1904 C. civ., cum și opunerile reclamantului prin avocații săi;

Considerând că din combinațiunea art. 1904 cu 1905 C. civ. rezultă că acțiunea medicilor, pentru plata vizitelor medicale, se prescrie prin un an, chiar dacă serviciile ar continua și ea nu încetează de cât în modul arătat de text, că distincțiunile făcute în jurisprudența franceză și cea belgiană după cum boala pacientului este sau nu cronică și-au fundamentul lor pe obiceiurile locale, obiceiuri care nu există la noi; că această jurisprudență eludează textul, riguros al legii (art. 1905 român 2274 frances) după cum observă cu multă tărie Laurent în tomul 32, § 524, și însuși Baudry recunoaște la pagina . . . vol . . . , că sistemul cel mai riguros este a considera fie-care vizită ca dând drept la o acțiune din partea medicului, că deci nu e permis interpretului, sub pretext de echitate a călca textul legii, căci timp de un an, un medic curant, poate găsi un moment în dispozițiunii bune pe pacientul său ca să i ceară, dacă nu plata, cel puțin o socoteală a vizitelor și a onorării, aceia ce nu implică întreruperea vizitelor medicale. Socoteala însă are de efect a face să înceteze prescripția scurtă de un an și a începe prescripția lungă, ast-fel fiind, și ținând samă de textul legii și de obiceiurile noastre locale, de a nu lăsa socotelele nelămurite cu anii, ceia ce nu e o bună îngrijire a intereselor noastre. Tribunalul consideră că acțiunea d-lui Dr. Pastia pentru onorar, nu poate avea curs de cât pentru un an, iar pentru un an, ea urmează a fi declarată prescrisă conform textelor citate. În consecință pentru plata vizitelor din primul an, adică din anul prescris se consideră ca făcută plata, aceasta este și temeiul juridic al prescripțiunii de un an și presumpția aceasta a legii, nu poate fi combătută prin nici o probă contrară afară de aceia indicată de art. 1906 C. civ., căci reclamantul ne deferind jurământul de credulitate, urmează ca pârîtele, să fie apărate de plata vizitelor medicale, pe anul cel dintâi, din acei doi; așa fiind acțiunea d-lui Dr. Pastia pentru onorar de 8000 lei convenit pe timp de doi ani, urmează a fi redusă, prin efectul prescripțiunii la un an, adică la patru mii lei, în consecință tribunalul declară prescrisă acțiunea d-lui Dr. Pastia numai pentru un an;

Având în vedere cererea pârîtelor de a li se admite proba testimonială pentru a dovedi că reclamantul a fost plătit la fie-care vizită a parte de defunctul Zisu Kaufman cum și opunerile reclamantului puse prin avocatul său;

Având în vedere, că reclamantul cu martori a dovedit, că în cursul anului din urmă, a îngrijit pe defunct

până la moartea lui, că-l în soțea în oraș pe la tribunal, că în ori-ce moment de zi sau noapte era chemat, se ducea la pacient cu care sta mai mult timp, că în socoteala defunctului a îngrijit și de alte persoane ale familiei lui, care locuiau împreună cu el;

Având în vedere că părțile prin avocații lor cer proba cu martori pentru a dovedi că vizitele au fost plătite toate, și că succesiunea defunctului lor tată, nu dărește ca onorar nimic d-lui Dr. Pastia; că asupra acestei cereri reclamantul se opune prin avocații săi;

Considerând că acțiunea reclamantului a rămas în picioare pentru suma de patru mii lei în urma admiterii prescripțiunii pentru un an, că reclamantul având o sumă de creanțe de reclamat în contra defunctului și pentru care nu are acte scrise cu privire la toate vizitele făcute, în timp de un an înaintea decedului nu putea de cât să le cuprindă pe toate în o singură acțiune, conf. art. 1196 C. civ., iar proba cu martori pentru el este inadmisibilă întru cât pentru toate vizitele medicale din un an de zile, se cere o sumă mai mare de una sută cincî zeci lei (art. 1195 C. civ.); că urmează a se vedea dacă proba testimonială este admisibilă în specie pentru părțile pentru ca ele se facă dovadă că s'a plătit toate vizitele medicale reclamantului pentru anul din urmă, a vieții defunctului lor tată;

Considerând că a admite proba cu martori în acest sens pentru părțile, a fi a desface acțiunea reclamantului în o sumă de acțiunii, având fi care ca obiect o sumă de 6—18 lei, acțiunii, pe care nici reclamantul nu le determină, câte anume sunt, desfacere pe care art. 1196 C. civ. nu o permite;

Având în vedere că e în obiceiul țării noastre ca un medic curant, când caută o persoană bolnavă, de o boală cronică ca în specie, să nu fie plătit pe fie-care vizită la moment, ci se strîng un număr de vizite oare care și să plătește odată, sau după provocarea medicului, sau după a pacientului și aceasta în un termen mult mai puțin de un an;

Că dacă în specie medicul nu a provocat plata sa cel puțin socoteala, în mai puțin de un an, nimic nu împedea pe defunct ca el în timpul vieții sale, să provoace sa plătească sau socoteala și dacă în adevăr a plătit, cum se pretinde astăzi de părțile, trebuia să ea o însemnare scrisă de la medicul reclamant cu lămurire verbal, că această plată, nu înseamnă concedierea sa și aceasta cu atât mai mult, cu cât între reclamant și defunct au existat și există încă și alte afaceri bănești provenite din o ipotecă; că părțile nu au cerut dovada cu martori, pentru a dovedi că o asemenea dovadă scrisă, pentru plata onorariului a existat și s'a pierdut; alegațiunea părților prin avocații d-lor, că autorul lor a fost în imposibilitate morală, de a lua de la reclamant dovada de descărcare, nu se găsește cu nimic întemeiată în fapt, mai cu samă că între părți au mai existat și alte afaceri bănești cum mai sus s'a arătat;

Așa fiind proba testimonială cerută de părțile în senzul arătat este neadmisibilă în drept și ca atare urmează a fi înlăturată de tribunal;

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Negrescu, Tribunalul respinge proba testimonială, etc.
(ss) Negrescu, Varlam.

Observație.—Chestiunea judecată de tribunalul de Iași în privința prescripției acțiunilor medicilor, este controversată. Vezi asupra acestei controverse Baudry et Tissier, *Prescription*, 733. Vezi asupra acestei prescripții care, în legea noastră, este de un an, iar în Codul frances de doi ani, (L. din 30 Nov. 1892), D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, t. VII, p. 375 urm., nota 1. (N. R.).

JUDECATORIA OCOLULUI II PLOEȘTI

Audiența de la 13 Martie 1904

P. Petrović și alții cu Luxița și Nae Dragomirescu
Cartea de judecată No. 571

Posesiune.—Titlu nul.—Posesor de bună credință. — Restituire de fructe. — Momentul de când trebuie să le restituie.—Buna credință. — Eroare de drept a posesorului. — Dacă exclude buna sa credință. — Constatarea bune credințe. — Interogatoriul părții. — Cuantumul fructelor de restituit și a despăgubirilor. — Martori. — Depunerile lor.—(Art. 485, 486, 1200 și 1203 din C. civ.).

1) *Posesorul de bună credință, când posedă chiar în baza unui titlu nul, fie că nulitatea ar fi absolută, fie relativă, nu poate fi obligat la restituirea fructelor de cât din momentul descoperirii nulității.*

2) *Eroarea de drept a posesorului nu exclude buna sa credință, întru cât art. 485 și 486 din Codul civil nu face nici o distincție între viciile de fapt și viciile de drept.*

3) *Pentru constatarea bune credințe a posesorului, judecătorul fondului poate trage presumpțiunii din interogatoriul părții.*

4) *Pentru fixarea cuantumului fructelor de restituit și a despăgubirilor de către posesorul de bună credință, judecătorul fondului poate să ia de basă indicațiunile date de martorii ascultați sub prestare de jurământ.*

Judecata.

Asupra prezentei acțiuni civile.

Ascultând susținerile reclamanților P. Petrović și C. Petrović prezenti în persoană, iar Goltana Petrović și Maria Petrović reprezentate prin procuratorul lor d-l avocat R. Stanian, cum și susținerile părâtei Luxița Dragomirescu asistată de d-l avocat Ștefan Nicolescu lipsind păratul N. Dragomirescu soțul; din cari susțineri se constată în fapt următoarele:

La 1891 păratul Nae Dragomirescu, căsătorindu-se cu Luxița sora reclamanților, a primit o casă ca dotă constituită de muma părâtei și a reclamanților cu act autentificat de Tribunalul Prahova, însă netranscris. În 1893 murind mama lor anume Gherghina Andrei, la 1899 Noembrie 20 reclamanții au cerut și obținut partajarea casei prevăzută în actul dotal, iar astăzi cer a li se plăti câte una sută lei pe an partea lor de venit cu începere de la 1893 când s'a deschis succesiunea, căci părății au continuat a se folosi numai ei de acea casă locuind-o până la 26 Octombrie 1903;

Considerând, că atât din interogatoriul părților făcut în cursul desbaterilor cât și din depunerile sub jurământ conf. art. 146 Procedura civilă ale martorilor: Costică Ionescu și Ion Ilie se mai constată, că în adevăr părții au deținut neîntrerupt imobilul, al cărui venit li se cere până la 26 Octombrie 1903 și acest venit era de 100—150 lei pe an, că imobilul luat ca dotă de Nae Dragomirescu în stare proastă, l'a îmbunătățit reparându-l și mai construind o cameră, de unde rezultă, că părții l'au posedat cu credință de proprietari. Aceasta fiind chestiunea de fapt, naște în drept întrebarea: Vițiile actului dotal (netranscrierea) pot să constituie un obstacol la buna credință a pose-dărei-părăților? Art. 486 și 485 Cod civ. nu fac nici o distincțiune între viciile de fapt și viciile de drept și afară de aceasta presumpțiunea, că nimeni nu este considerat a ignora legea, nu e atât de absolută, ast-fel că posesorul în virtutea unei donațiuni deghisate a putut să se însele asupra sensului sa și unei formalități prevăzute de lege; și buna sa credință ne fiind exclusă, nu poate fi obligat a restitui fructele de cât din momentul, când viciile actului i-au fost cunoscute. Ori, în specie, viciile actului dotal au fost denunțate la 20 Noembrie 1899, când reclamanții, după șase ani de la moartea mamei, au chemat pe părății de azi în judecată pentru împărțirea imobilului din litigiu, așa că

abia în acest moment buna credință a părților începe a înceta și de la această dată cel mult pot fi obligați ambii solidar la restituirea fructelor civile, ce s'ar cuveni reclamanților cosuccesorii. (C. Iași, s. II, 87/80).

În definitiv, apreciind toate împrejurările de fapt rezultă cert, că de și actul dotal e nul, totuși sunt destule elemente de convingere, cum că părții au posedat cu bună credință de proprietari cel puțin până la denunțarea nulității, așa că acțiunea cată a fi admisă în parte, obligându-i a plăti reclamanților venitul ce li se cuvine de la 1899 Noembrie 20 până la 26 Octombrie 1903. (Vezi Cas. s. I, 306/85, 342/91; C. B. s. III, 119/82, 100/83; Murlon, V. I și Marcel Planiol, V. I, No. 2293).

În ce privește quantumul venitului imobilului din litigiu și cheltuelile:

Considerând, că din depunerile martorilor prevăzuți mai sus se constată, că casa putea să fie închiriată cu 100—150 lei anual așa că o expertiză ar fi inutilă fiind în discuție un venit produs în trecut, iar martorii ascultați au cunoscut imobilul, în cât erau în măsură să dea toate informațiile și elementele necesare aprecierii quantumului cari conform art. 1200, 1203 și 146 Proc. civilă împreună cu cheltuelile s'au fixat la suma totală de 400 lei oșebit timbrele de judecată și urmărire ce trebuie să dea părții reclamanților.

Jude (s) Gh. Demetriu.

Câte-va considerațiuni asupra duelului

Nenorocita întâmplare de la Iași, aduce din nou în discuție o cestiune, care, dacă nu se impune atențiunei prin frecuența casurilor, credem că ar trebui să dea mult de gândit prin consecințele extreme și profund dureroase a celor câte-va casuri izolate.

Un nou duel mortal după cel de acum câți-va ani, care a sguđuit așa de puternic conștiința acelor cari nu fac parte din tagma spilcuiților și monoclaților, în cât d-nii V. Missir și Vișoreanu au depus chiar un proiect de lege în contra duelului, care însă a rămas în cartoane, spre regretul tuturor aceloră cari nu se împacă cu concepția scapeților morali despre ofensă și reparațiunile ei.

Facem proteste cu alai în contra unor tendințe nevinovate pe tema lipsei de tradiție, chiar când pot fi de oare-care utilitate practică și nu găsim nemerit să punem la cheltuială măcar jumătate din aceeași energie, pentru a stavili un obicei, tot așa de strein tradiției, dar cu urmări ireparabile.

Să cercetăm puțin acest cas de patologie socială, chiar de la simburile lui. Unii pun origina duelului în timpuri nu tocmai îndepărtate și-l derivă din duelul judiciar. Credem că evoluția lui e mult mai complectă și origina trebuie căutată sub mormântul unor lungi serii de veacuri. Origina lui trebuie căutată în acel „bellum omnium contra omnes“ a animalului și omului primitiv, pentru îndestularea nevoilor existenței și conservarea sa. Acesta este ceia-ce Nordau numește *duel natural*, pe care îl găsim în întreaga scară zoologică, începând cu cele mai inferioare animale. Această luptă în primele nuclee de societate primitivă, ia caracterul unei concepții de justiție

iar manifestarea ei e răsbunarea privată și mai târziu cea colectivă. Când însă embrionara societate primitivă, începe să se închege și reușește prin măsuri administrative să asigure liniștea comunității, să apere pe coreligionari și să obțină satisfacția prejudiciilor ce li se aducea, lupta răsbunării private începe să piardă din utilitate, iar necesitatea activității utile de altă dată se transformă într'o necesitate distractivă, care însă amintea o activitate reală și utilă și atunci apar luptele de întreceri, cum erau la Greci jocurile olimpice. Acesta e *duelul biologic*. Curând însă duelul biologic distractiv capătă iarăși o folosință practică, se întoarce iarăși la isvorul pe care nu-l părăsise de mult, intervine în răsbunările colective a națiunilor pentru a hotări soarta războaelor. Așa e lupta lui David cu Goliat, a lui Achile cu Hector, a Oraților cu Curiății a lui Preda Buzescu cu Hanul tătareșc.

Germanii sub influența creștinismului dau o nouă nuanță. Ei pun un prizonier vrășmaș să se lupte cu un războinic al lor, cu credința că intervenția divină va preveni rezultatul războiului după rezultatul luptei între cei doi combatanți.

Această concepție n'a fost greu să fie generalisată pentru a hotări și în conflictele cu caracter privat, substituindu-se ordaliilor ca mijloc de probă. Resultatul luptei între părți hotărăște dreptatea cauzei. Acesta e *duelul judiciar*. Biserica însă se ridică în curând în contra acestui mijloc de probă judiciară și diferite edicte îl opresc. El încetează ca mijloc de probă judiciară, dar supraviețuește ca un mijloc de probă privată, la început pentru ori-ce fel de conflicte, iar mai târziu numai pentru repararea ofenselor.

Acesta e *duelul extra-judiciar* cum îl găsim azi. În resumat iată fazele duelului: duel natural pentru lumea animalică ca și pentru întâia omenire primitivă, care nu trebuie să fi diferit mult de fasa animalică din care eșise, duel ce avea ca substrat instinctul de conservare; apoi duelul biologic, judiciar și extra-judiciar.

Sub această ultimă formă el a continuat să se practice mai ales în țările germane, unde își avea legătură imediată, din a cărei forme sociale își trăsese ultima fasă.

În Franța a continuat să fie când permis când interzis. Sub Enric al IV, la 1609, se dă edictul din Fontainebleau, care declară duelul de crimă de les-majestate. Sub Ludovic al XIII, cancelarul Richelien, la 1623, dă un edict pedepsindu-l cu moartea. La 1623, se dă alt edict prevădându-se pedepse proporționale și se reînființează curțile de onoare, înființate prin edictul din Blois. Ludovic al XIV prin două edicte de la 1651 și 1679 îl pedepsește stabilind o legislație specială. Un edict de la 1723 întărește pe cele două din urmă.

Dar la 1789 după marea revoluție francesă,

vechile decrete sunt suprimate și Codul penal din 1791 ca și cel din 1810 nu prevăd nimic cu privire la pedeapsa duelului. Din această cauză, în Franța, s'a născut o mare controversă, față de abrogarea vechilor edicte și decrete și față de tăcerea legiuitorului penal, dacă duelul se pedepsește ori nu. Două mari tabere s'a format și nu cred necesar a reproduce discuțiunile urmate, căci ele nu prezintă interes la noi, neavând nimic comun acest obicei cu momentele istorice ale Franței. Dar mă înșel, are ceva comun și încă mult, însăși existența acestui anachronism social în moravurile noastre.

Sub imperiul acelor discuțiuni, duelurile continuă să se practice, asigurate fiind de impunitate printr'o controversă celebră și tot sub imperiul ei l'a au deprins Nico, Aleco și alți Coco de la noi, cari în schimbul paralelor cheltuite ne-au adus drept câștig pe lângă alte miserii și acest trist obicei. Ne-a dat Parisul și oameni mari și lucruri bune, dar aceasta nu însemnează că trebuie să suportăm în tăcere jugul unor prejudecăți condamnabile, cari n'a nici-o legătură nici cu tradiția, nici cu firea poporului nostru, nici cu civilizația, cu antipodul ei da, nici cu morala timpurilor moderne. La noi, n'a existat în trecut duelul sub forma actuală, de și d-l Dissescu într'un articol publicat în *Dreptul* de prin 1898, cată a dovedi din coprinsul pravilelor secolului al XVII că a existat, dar fără martori. La noi, a fost «lupta dreaptă» de care ne vorbesc poeziile populare.

Înainte dispozițiilor actuale din cod, duelul la noi a fost pedepsit. În Moldova era «Legea pentru oprirea duelului», votată de adunarea obștească la 1841 (1). Sub legiuirea actuală patru texte din Codul penal, art. 258 — 261 fac din duel un delict sui-generis, pedepsindu-l, în cazul când regulele stabilite de martori au fost observate cu maximum 4 ani închisoare. Cine sunt acei martori a căror regule în materie de omucidere constituie o autoritate pentru legiuitor? De când și în puterea căreia concepții morale și juridice un omor cu regule devine mai puțin omor, de cât unul fără regule? Ce este această prejudecată? N'a sosit vremea, ca știința să răstoarne obiceiuri neghioabe, cel puțin de acelea a căror regulamentare cade sub puterea legiuitorului? Nu cred necesar să mai repun o veche discuție, cea a convențiunei părților, consimțământ valid ori invalid, cauză licită sau ilicită etc. cestiunea e prea cunoscută, a ajuns în doctrină un basmu cu cocoșu roșu.

Dacă în alte țări s'ar putea opune rezistența prejudecăței, la noi e transplantată și nu are colți

(1) Această lege, foarte curioasă este publicată în Manualul administrativ al Moldovei, I, p. 53 urm. Ea este reprodușă în extenso în interesanta adnotație ce d-l D. Alexandrescu a făcut sentinței trib. Ilfov, privitoare la duelul Filipescu-Lahovari în *Dreptul* din 1898, No. 23, p. 205 urm.

de cât în câte-va capete răslețe. Trebuie suprimată înainte de a ajunge cea ce e în alte țări, și a pătrunde în obiceiul acestui patriarchal popor. Să se facă din acest delict crimă de drept comun, sau dacă crede legiuitorul că pedepsele pentru crimele ordinare sunt prea aspre și că nu merită rigoarea lui mai mult de cât crima-duel, să se proporționalizeze totul. E teamă de achitări la jurați? Să'l lovească pe culpabil de mai multe părți. Iată ce spunea procurorul general Dupin la 1821 și aceasta în Franța, unde obiceiul e înveterat. «Duelurile sunt acte de barbarie; trebuie interzise la popoarele civilizate, ele nu probează nimic pentru curagiu, iar romanii nu le cunoșteau. Nu probează nimic pentru onoare, căci morala și religia le condamnă. Voi mergeți să vă bateți din respect uman, de frică de a nu suferi batjocurile oamenilor, voi credeți a vedea un fel de infamie în a vă expune imputărilor lor. Ei bine legea să vă lovească în punctul unde vă arătați sensibil. Vă temeți de o infamie de convenție, ea să vă impue o veștejire reală; voi nu vă temeți de moartea naturală, legea vă va isbi cu moartea civilă. Ea să vă declare incapabil de a exercita drepturile cetățenești, nedemni de a depune mărturie în justiție, incapabil de a succede, de a testa etc.» In acest sens s'a pronunțat și B. Boerescu în lucrarea sa. „Traité comparatif des délits et des peines“. «Se știe că duelul e o afacere de vanitate, de bon-ton, de gentilom. Legea să lovească pe culpabil chiar în această vanitate, privându-l de exercițiul drepturilor civile și politice». Iată un corelativ, credem destul de eficace a stavili răul chiar când s'ar menține duelul ca delict sui-generis.

Pe de altă parte să se prevadă pedepse mai grave pentru ofense, pentru ca cel leșat să aibă posibilitatea unei reparațiuni complete, și aceasta e cu atât mai necesar azi când licența preseii trece certe limite, necruțând adesea ori nici viața privată a indivizilor. Atunci presa cinstită va putea mai ușor să-și exercite rolul de păzitoare a libertăților publice. Alt-fel, se lasă lumea, care a avut alt-ceva mai bun de făcut în viață de cât să învărtească sabia și pistolul, la discreția unor aventurieri.

C. Orănescu
Magistrat

Birlad.

BIBLIOGRAFIE

A eșit de sub tipar : Partea I din vol. VIII a Comen-tariilor de drept civil de d-l

D. ALEXANDRESCO

Copriind explicarea pe larg a tuturilor textelor relative la *Convențiile matrimoniale* (art. 1223 — 1293, 1753 — 1761, 1877 și 1878 C. civil).—*Trei-zeci și patru coli de tipar.*

Prețul 10 lei

Deposit la redacția *Curierului Judiciar* și la librăria *Alcalatay*.

Explicarea Contractului de vânzare, care va completa vol. al VIII-lea, va eși la finele anului 1904. Materia vânzării s'a și pus sub tipar.